

¹ Tekst en foto's Ruud en Ina Metselaar – www.comomeerinfo.nl

Actueel Nieuws

Waterkering Como

Als u mijn Nieuwsbrieven al langere tijd leest, dan herinnert u zich misschien mijn verhalen in de nummers 8(2009), 7(2014) en 4(2016) over de problemen rond het project dat Como zou moeten beschermen tegen overstromingen bij hoog water in het meer. Het probleem is al eeuwenoud en na de ernstige overstroming in 1987, toen een dambreuk in het Valtellina tot een ware ramp leidde, werd besloten een waterkering te bouwen die het probleem voor eens en altijd zou oplossen. In januari 2008 werd het werk onder burgemeester Stefano Bruni inderdaad begonnen en het zou in 2011 voltooid moeten zijn. De begrootte kosten bedroegen 11,9 miljoen Euro. Merkwaardig genoeg had niemand in de gemeenteraad begrepen dat de waterkering zou bestaan uit een circa 2 m hoge betonnen muur die het uitzicht op het meer volkomen zou versperren. Er stond al een deel van de muur voor men het ontdekte. Na grote opwinding in de pers en de gemeenteraad werd besloten de muur weer te slopen.

In begin 2010 werd onder burgemeester Mario Lucini begonnen aan een nieuw project dat voorzag in een beweegbare waterkering. Helaas traden in 2012 zulke ernstige verzakkingen op in het plein langs het meer dat de werkzaamheden in december stilgelegd moesten worden. Drie jaar later lag er een nieuw plan klaar en zou men in 2016 opnieuw beginnen met de uitvoering. Op dat moment echter kwam er een rapport van de ANAC, de Nationale Anticorruptie Commissie, die constateerde dat er talloze afwijkingen waren geconstateerd van de regels voor publieke contracten en dat het project technisch en administratief zwak werd begeleid. De gemeente diende aan te geven welke maatregelen ze wilde treffen of het contract met Sacaim, de Venetiaanse uitvoerder, beëindigen. De details van het commentaar doen de gemeente schudden op haar grondvesten. De ANAC verbiedt verdere doorgang van het project. Het Parket van Como stelt een strafrechtelijk onderzoek in naar o.a. de burgemeesters Bruni en Lucini, vier gemeente ambtenaren en twee medewerkers van Sacaim. De Guardia di Finanza begint met 40 mensen aan ondervragingen, neemt documenten en computers in beslag en doet huiszoeken. In oktober van dit jaar werd bekend dat het Openbaar Ministerie in totaal 40 jaar gevangenisstraf eist voor de 12 verdachten, waaronder 3 jaar voor de ex-burgemeesters Bruni en Lucini en 9 jaar en 6 maanden voor de hoofdvoerder van de gemeente. In december 2018 worden de uitspraken van het gerechtshof verwacht.

Het regiobestuur besluit het project over te nemen en een nieuw plan te maken. Op 8 oktober van dit jaar werden de nieuwe plannen gepresenteerd. De uitvoering hiervan wordt verwacht te beginnen in september 2019 en zou in april 2022 voltooid moeten zijn (naar gefluisterd wordt precies het moment waarop burgemeester Landriscina herkozen wil worden). De kosten zijn inmiddels wel opgelopen van 11,9 miljoen naar 32,9 miljoen Euro. Langs het meer komt een brede wandelboulevard en de waterkering zal bestaan uit schotten die onder het straatniveau worden opgeslagen en handmatig opgezet kunnen worden in het geval van hoog water.

---

¹ Verzoeken om toezending per email aan: r.metselaar@comomeerinfo.nl

Impressie van de wandelboulevard langs het meer

Dat de waterkering niet overbodig is, bleek nog zeer recent. De waterstand in het Comomeer was in het voorjaar al laag en door de uitzonderlijk droge zomer is het peil vanaf 1 juni alleen maar verder gedaald. In één maand tijd was de daling 80 cm. Dit leidde tot krantenberichten waarin verschillende gemeenten klaagden dat er door de lage waterstand allerlei schade optrad: wegzakkende oevers en funderingen van kademuren die boven water kwamen (zie bijvoorbeeld de foto van het monument bij de oude haven van Gera Lario). Het probleem bleef bestaan tot het laatste weekend van oktober, toen er boven heel Lombardije een noodweer losbarstte en er in korte tijd enorme hoeveelheden water omlaag kwamen. Dit resulteerde in een water instroom in het meer van 1189 m³/s, terwijl er bij geheel geopende sluisen in Olginate, slechts 364 m³/s door de Adda kon worden afgevoerd. Het gevolg was dat het peil op 31 oktober 121 cm was gestegen en klotste het water al over het trottoir van het Piazza Cavour in Como.

Links: Gera Lario tijdens de extreem lage waterstand op 18 oktober 2018; rechts: op 30 oktober begint het water al over het trottoir aan de waterkant van het piazza Cavour in Como te stromen

Een drama in Campione d' Italia

Als u de autoweg van Lugano via Chiasso naar Como rijdt, dan passeert u kort na Lugano Campione d'Italia. Het bijzondere van deze plaats is dat het een Italiaanse enclave is binnen het Zwitserse kanton Ticino en dat er é én van de vier casino's van Italië is gehuisvest. Het gebiedje ontstond al in het jaar 777 toen ene Totone di Campione, een man uit een hooggeplaatste Longobardische familie, overleed en het bij testament vermaakte aan het klooster van Sant'Ambrogio in Milaan. Daarmee maakte hij Campione onafhankelijk van de bisschop van Como en werd het een leen van de abdij. Dit duurde wel 900 jaar, waarbij het omringd werd door het hertogdom Milaan en daarna door Ticino. Na inlijving door de Fransen kwam het onder Oostenrijks gezag en werd het toegevoegd aan de provincie Como. In 1933 werd hier het casino gevestigd en in 1999 kwam er een nieuw en opvallend gebouw naar een ontwerp van de architect Mario Botta; met 590.000 m² het grootste casino van Europa.

De laatste jaren liepen de inkomsten van het casino sterk terug. Hoewel er in het begin van 2018 109 medewerkers werden ontslagen liepen de schulden steeds verder op. In april bedroegen ze ongeveer 132 miljoen Euro, waarvan 42 miljoen aan de gemeente en op 27 juli van dit jaar werd het faillissement aangevraagd. De gemeente is echter met 80% de belangrijkste eigenaar en de gemeentekas is in feite geheel afhankelijk van de inkomsten van het casino. Het faillissement betekent daardoor dat ook de gemeente vrijwel failliet is en niet alleen staan er 492 medewerkers van het casino op straat, ook 86 van de 102 gemeenteambtenaren is ontslag aangezegd. Op een totaal van 1958 inwoners betekent dit dat vrijwel alle gezinnen in Campione zonder inkomsten zitten en moeten hopen op een bijstand van 1300 Euro/maand. 50 kinderen die iedere dag naar de kleuterschool in Ticino gingen zijn daar niet meer welkom omdat de gemeente de huur niet meer kan betalen.

Het gemeentebestuur heeft zijn ontslag aangeboden en het is tot nu toe geheel onduidelijk wat er gedaan zal worden. Deze onzekerheid heeft al geleid tot vele demonstraties en een bezetting van het gemeentehuis door boze inwoners.

Gezicht vanaf het meer van Lugano op het casino

Spectaculaire vondst: de goudschat van Como

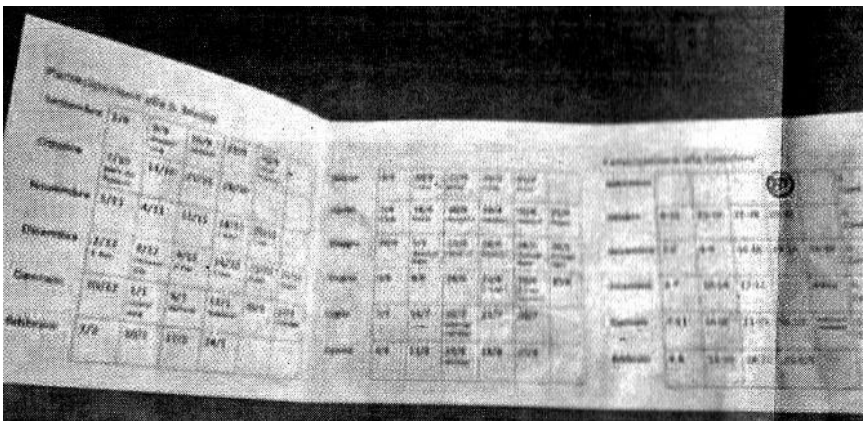
Bij graafwerkzaamheden in de Via Diaz in Como werd in september een amfoor gevuld met gouden, Romeinse munten gevonden. Naast de munten lagen er ook drie gouden oorringen en werden er drie ringen aangetroffen waarin een steen had gezeten. De munten zijn intussen met water schoongemaakt en na telling blijken het er precies 1000 te zijn met een gewicht van circa 4,5 gram per stuk. De jongste van de munten zijn uit de periode 472-474 n.C. , de oudste zijn uit de eerste periode van het keizerrijk. Op de plaats waar de munten werden gevonden stond een 19e-eeuws theater maar uit een eerste verder onderzoek is al duidelijk dat er eerder een veel groter gebouw heeft gestaan.

De goudschat van Como

Stempelkaart voor de mis

Landelijk ontstond er in oktober grote opschudding over de introductie van een zogenaamde “carta del fedeltà della parrocchia” (bewijs van trouw aan de parochie) door de pastoor van het dorpje Lurate Caccivio, een dopje ten zuidwesten van Como. Dit is een kaart die alle jonge parochianen krijgen en waarop een zegel wordt geplakt als ze de catechese en de mis hebben bijgewoond. Alleen degene die een voldoende aantal zegels op de kaart heeft verzameld zal worden toegelaten tot de Eerste Communie en het Vormsel. Dit leidde tot paginagrote stukken in de kranten en televisie-interviews met de pastoor.

Afbeelding van de spaarkkaart

Tremezzinatunnel

Vele van u zullen hebben ondervonden dat het stuk van de Via Regina in de gemeente Tremezzina een enorme hindernis voor het verkeer oplevert. Als vrachtwagens of autobussen elkaar tegenkomen in een van de smalle bochten dan staat alle verkeer vast. Al sinds 2007 wordt er gepraat over de aanleg van een tunnel van 9,8 km lengte die bij Colonno zou moeten beginnen. Na jarenlang overleg met provincie, rijk en milieugroepen lijkt het project, dat 330 miljoen Euro moet gaan kosten, dichterbij te komen. Als de goedkeuring nog dit jaar wordt verleend zal men begin 2020 aan het werk kunnen beginnen.

Zo moet de tunnel bij Griante er uit gaan zien

Vluchtelingen in Como

In de loop van 2016 begon er een steeds toenemende stroom vluchtelingen in Como te arriveren. Allen hadden het doel door te reizen naar west- en noord-Europa en probeerden daarom vanuit Como naar Zwitserland te trekken. De Zwitserse grensbewaking was echter zeer streng en de grote meerderheid van de migranten kwam per trein weer terug in Como. In een van de krantenberichten stond dat er 32000 migranten door Como naar Zwitserland probeerden te komen, waarvan er zeker 18000 werden teruggestuurd. Het gevolg was dat er in de plantsoenen rond het station San Giovanni een waar tentenkamp ontstond. Voorzieningen waren er niet en het werd dus al snel een grote bende rond het station, ter ergernis van vele treinreizigers. Om dit op te vangen werden er door de gemeente 50 containers neergezet op een terrein langs de Via Regina Teodolinda, naast het kerkhof. Hier konden 300 vluchtelingen worden opgevangen en het kamp bij het station werd ontruimd. In totaal kwamen er in twee jaar tijd 60000 migranten, waarvan er 8000 enige tijd in het opvangcentrum verbleven (1000 hiervan waren kinderen zonder begeleiding). De registratie van al die mensen liet veel te wensen over, Zo waren er in 9 maanden tijd al 3758 personen na registratie verdwenen zonder een spoor na te laten. Zeker is wel dat een groot aantal vluchtelingen in de illegaliteit is terechtgekomen. Vanaf januari van dit jaar begon de vluchtelingenstroom sterk te verminderen en in september 2018 waren er nog slechts 170 over. Dit tot grote vreugde van de Lega, die nu kans zag om van het probleem af te komen. Zonder overleg werden er op 11 september 70 mensen in een aantal

bussen gezet en onder bewaking naar Turijn en Bologna gebracht. Dit leidde tot vele protesten van o.a. het Rode Kruis, de Caritas en met name ook vanuit de kerk. In alle kerken werd een brief voorgelezen waarin werd opgeroepen de resterende circa 100 vluchtelingen thuis op te vangen. Ook partijen als de PD (Democratische Partij) en Fratelli d'Italia keerden zich tegen de plannen van de Lega om het kamp geheel op te heffen. De grote invloed van Molteni, die zowel ondersecretaris van de Lega en Minister van Binnenlandse zaken is en steun van o.a. de viceburgemeester van Como heeft, heeft er toe geleid dat op 31 oktober de laatste vluchtelingen uit het kamp naar andere plaatsen zijn overgebracht. De Lega plaatste onmiddellijk een stuk in de krant onder de kop "Wij doen wat we beloven". Hulpverleningsorganisatie wezen er echter op dat er door dit beleid nu 120 migranten in Como zijn, waarvan vele met een verblijfsvergunning, die geen onderdak hebben en als daklozen door de stad zwerven.

“De man die op het water liep”

Dit was de titel van de tentoonstelling die van 13 mei tot 22 juli werd gehouden in Malgrate ter ere van de ingenieur Pietro Vassena, die op 12 maart 1948 het wereldduikrecord vestigde. Hij leverde deze prestatie met de door hem ontworpen duikboot C3 ter hoogte van Argegno, waar hij op 412 m diepte de bodem van het meer bereikte.

Wie was deze Vassena?

Geboren op 21 april 1897 in Malgrate was hij al tijdens zijn studie voor werktuigbouwkundige altijd in de weer met motoren en aandrijfmechanismen, Zo ontwierp hij een meertrapsraket tegen de vorming van hagelstenen. Hij lanceerde het prototype 's nachts in Malgrate, maar de raket was zo krachtig dat ze 160 km verder, boven Zwitserland, explodeerde en daarmee een diplomatieke rel tussen Italië en Zwitserland veroorzaakte. Al op zijn twintigste ontwierp hij een machine te ontwerpen waarmee spaken voor fietswielen gemaakt konden worden en die bij een firma in Lecco werd geïnstalleerd. In 1924 ontwierp hij een 90 cc motorfiets en daarna volgde een serie buitenboordmotoren. De uitvinding waarmee hij bij het grote publiek in de jaren dertig bekend werd, waren waterski's waarmee je met behulp van twee stokken met 'vleugeltjes' over het water kon lopen. Een foto van Vassena gekleed in een net pak met stropdas op deze zogenaamde "skivass", op het meer bij Lecco, haalde alle kranten.

In de 2^e wereldoorlog ontwierp hij een houtvergasser voor auto's die zo'n groot succes had dat er dag en nacht in drie fabrieken in Lecco door 120 man gewerkt werd aan de productie ervan. Kort na de oorlog ontwierp hij opnieuw met veel succes 2-cylinder motoren en verschillende buitenboordmotoren, die hij verkocht aan de industrie. Dat hij een brede interesse had blijkt ook uit het feit dat hij de eerste plastic wekker voor Swatch ontwierp.

Het bekends echter werd hij door het ontwerp voor de bathyscaaf C3. Vooruitlopend hierop had hij in 1941 al een torpedobuis geproduceerd en kwam er een jaar later een verbeterde model uit. Dit model, de "Delfino" was met een onderwatersnelheid van 42 km/u de snelste ter wereld.

Hij liep ook al enige tijd rond met het idee voor een duiktoestel en begon met het ontwerp toen hij in 1945 werd gearresteerd en veroordeeld tot twee maanden gevangenisstraf wegens collaboratie met de Duitsers, waaraan hij ook houtvergassers had verkocht. In zijn cel werkte hij zijn ideeën uit en niet veel later kreeg hij steun van de afdeling Construzioni Navale van het ministerie van Industrie, dat vooral geïnteresseerd was in een bathyscaaf voor reddingsoperaties op grote diepte. Dit leidde tot de C3 (de naam, verklaarde hij later, sloeg op “cel 3”, waarin hij zijn gevangenschap had doorgebracht) bestaande uit een 10 mm dikke stalen buis van bijna 10 m lengte en 1,5 m diameter, voorzien van een benzinemotor voor oppervlaktenavigatie en een elektromotor voor verplaatsing onder water. Er waren 5 verstelbare zoeklichten en een soort grote, bestuurbare tang aan de voorkant voor werk onder water. Na drie jaar hard werken was het ontwerp klaar. Na enkele proeven op het droge werd de C3 op 4 januari 1948 naar Bellagio vervoerd, waar de eerste duikproef plaatsvond. Alles werkte perfect en daarop voer men naar Argegno. Op 10 maart bereikte men zonder problemen op 410 m diepte de bodem. Op 12 maart werd de proef herhaald onder toezicht van de Guardia di Finanza en bereikte men een diepte van 412 m. Hiermee werd het wereldduikrecord gevestigd. Dit trok wereldwijde belangstelling, zo kwam Auguste Picard Vassena opzoeken en wilde een Engelse onderneming de productie

Links: Vassena, triomfantelijk na de geslaagde duik, rechts Vassena met zijn duik-compagnon Turati

overnemen. Helaas eindigde de C3 al op 20 november 1948 bij Capri door een foute manoeuvre van de Marine bij het verslepen van boot. Het apparaat eindigde op grote diepte en kon niet meer boven water worden gehaald.

Op 21 mei 1967 overleed Vassena aan een hartaanval.

Wijnnieuws

2018 belooft een goed wijnjaar te worden; volgens Aldo Rainoldi, de president van het Consorzio Vini di Valtellina, was het een van de beste oogsten van de laatste 25 jaar. In het Valtellina werd met 40.000 ton druiven 25% meer geoogst dan in het vorig jaar toen er door een vroege vorst veel verloren ging. Ook de kwaliteit belooft goed te zijn. Dit beeld geldt voor heel Italië: met 56 miljoen hl, d.i. 7,5 miljard flessen, is de oogst over het hele land gemiddeld 20% hoger dan in 2017. Italië is hiermee ruim de grootste wijnproducent in de wereld. Daniele Travi, producent van de Sorsasso wijnen in Domaso bevestigt dit beeld. De oogst was dit jaar wat later dan gemiddeld, maar de opbrengst hoger. Door flinke temperatuurschommelingen verwacht hij een hoge aromaticiteit maar een circa 0,5 % lagere alcoholgehalte.